

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ХВОРОБИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

спеціальність	202 «Захист і карантин рослин»	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	«Захист і карантин рослин»	факультет	агрономії та захисту рослин
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б.М. Литвинова

ВИКЛАДАЧ

Батова Олена Миколаївна

Вища освіта – спеціальність «Захист рослин»
Старший викладач кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту та карантину рослин ім. Б.М. Литвинова

Досвід роботи – 16 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- учасниця наукових і методичних конференцій;
- співавторка 12 тематичних публікацій;
- співавторка 18 методичних розробок
- співавторка 4 навчальних посібників

телефон

0500665213

електронна пошта

batova_959@gmail.com

дистанційна підтримка

GoogleMeet
Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування у студентів професійних знань та умінь щодо збудників хвороб лікарських культур; морфологічних, біологічних та екологічних властивостей патогенів; вивчення причин та закономірностей, що спричинюють захворювання та їх поширення; встановлення ролі факторів навколишнього середовища, які сприяють або затримують поширення хвороби; вивчення шкідливості захворювань; планування заходів захисту лікарських рослин від хвороб.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота
Деталізація результатів навчання форм їх контролю	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечити набуття навиків визначення основних хвороб лікарських рослин, ідентифікації збудників захворювань (ЗК2, ЗК3); • встановлення впливу екологічних факторів та технологій вирощування лікарських рослин на розвиток хвороб (ЗК7, СК1); • доцільність використання біологічних засобів захисту лікарських рослин від хвороб (СК2, СК3, СК).
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 12 годин лекцій, 18 годин практичних, модульний контроль (2 модулі), 60 годин самостійної роботи; підсумковий контроль – залік
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, академічна доброчесність
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	<p>ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.</p> <p>ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням та пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.</p> <p>СК 2. Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення, дотримання фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації під час експорту, імпорту, транзиту продукції.</p> <p>СК3. Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей для дослідження різних рівнів організації живих організмів, біологічних явищ і процесів.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів, прийомів і засобів у польових і лабораторних умовах і звітувати про результати.</p>	Програмні результати навчання	<p>ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.</p> <p>ПРН 7. Скласти технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.</p> <p>ПРН 8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.</p>
--------------------	--	--------------------------------------	--

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. ІНФЕКЦІЙНІ ТА НЕІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН.

Лекція 1	Предмет і завдання курсу «Хвороби лікарських рослин». Сучасний стан вивченості хвороб основних лікарських рослин, які вирощують в Україні та досягнення науки у справі захисту від них. Поширення хвороб та особливості їх шкідливої дії. Профілактичні та лікувальні методи рослин, що застосовують у фармакології, косметології від хвороб та їх роль у підвищенні якості лікарської сировини.	Практичні заняття ПЗ 1	Морфологічні ознаки органів вегетативного, нестатевого і статевого розмноження грибів-збудників хвороб лікарських рослин.	Самостійна робота	Скласти конспект за темою «Неінфекційні хвороби лікарських культур та їх причини (елементи живлення, абіотичні фактори, дія людини). Профілактика неінфекційних хвороб».
Лекція 2	Основні групи збудників інфекційних хвороб рослин, що знаходять широке застосування у медичній практиці та народній медицині. Особливості прояву та розвитку грибних, бактеріальних та вірусних хвороб. Резервація джерел збереження патогенів та способи їх розповсюдження.	ПЗ 2	Біологічний і мікроскопічний методи визначення збудників інфекційних хвороб лікарських рослин		Скласти конспект за темою «Особливості захисту лікарських рослин. Роль профілактичних заходів у попередженні і обмеженні розвитку інфекційних хвороб одно- і багаторічних лікарських рослин».
Лекція 3	Методи виявлення хвороб та визначення їх збудників: візуальні, мікроскопічні, біологічні. Методики обліків хвороб однорічних і багаторічних лікарських рослин на визначення показників поширеності і ступеню розвитку хвороби.	ПЗ 3	Симптоматика основних хвороб однорічних лікарських рослин при вирощуванні їх у відкритому ґрунті		Скласти конспект за темою: «Неінфекційні хвороби однорічних лікарських рослин (маку олійного, валеріани лікарської, шавлії, безсмертки піщаної, ромашки лікарської та долматської, календули)».
Лекція 4	Хвороби однорічних лікарських рослин при вирощуванні їх у відкритому ґрунті та заходи захисту проти них	ПЗ 4	Діагностування хвороб ефіроолійних лікарських культур, морфологія їх збудників		Скласти конспект за темою: «Методи виявлення хвороб однорічних і багаторічних лікарських рослин та методики їх обліків».

Модуль 2. ЗАХОДИ ОБМЕЖЕННЯ ПОШИРЕННЯ І РОЗВИТКУ ХВОРОБ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

Лекція 5	Інфекційні хвороби ефіроолійних лікарських культур та система захисних заходів від них	ПЗ 5	Діагностичні ознаки інфекційних хвороб багаторічних трав'янистих лікарських рослин. Біологія розвитку розвитку їх збудників	Самостійна робота	Скласти конспект за темою «Вірусні хвороби багаторічних трав'янистих лікарських рослин - ехінацеї, валеріани, м'яти алтея лікарського, марени красильної, подорожника, безсмертки цмину
Лекція 6	Хвороби лікарських багаторічних рослин родини розоцвіті та система заходів захисту проти них. Видовий склад хвороб сировини та насіння	ПЗ 6	Симптоми хвороб лікарських багаторічних рослин родини розоцвіті та морфологічні ознаки їх збудників		Скласти конспект за темою «Грибні і бактеріальні хвороби лікарської

лікарських рослин при зберіганні у сховищах, шляхи їх розповсюдження, та заходи, що запобігають їх розвитку	ПЗ 7	Фітосанітарна експертиза насіння однорічних лікарських культур на виявлення зовнішньої ті внутрішньої інфекції	сировини під час їх зберігання – насіння, коренів, бульб, цибулин». Законспектувати тему «Діагностичні ознаки хвороб лікарських розоцвітих культур троянди, малини, шипшини, глоду, калини». Скласти конспект «Хвороби лікарських багаторічних чагарникових порід - чорниці, брусниці, жостеру, спіреї».
	ПЗ 8	Аналіз посадкового матеріалу багаторічних лікарських рослин на виявлення грибних і бактеріальних хвороб	
	ПЗ 9	Біоценотичні основи захисту лікарських рослин. Особливості використання різноманітних методів і побудова комплексних /інтегрованих/ систем на підставі економічних порогів поширення хвороб. Визначення ефективності проведених заходів проти хвороб.	

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна фітопатологія: навч. посібник / В.В. Горяїнова, С.В. Станкевич, О.М. Батова, Л.В. Жукова. – Житомир: ПП «Рута», 2023. – 378 с. 2. Марков І.Л., Башта О.В., Волощук Н.М., Гентош Д.Т., Глущенко Л.А. Хвороби лікарських рослин: навчальний посібник. Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України. 2023. 159 с. 3. Марютін Ф.М., Пересипкін В.К, Білик М.О. Фітопатологія: підручник Харків, Еспада, 2008. 546 с. 4. Марков І.Л., Башта О.В., Гентош Д.Т. та ін. Фітопатологія: підручник Київ: Фенікс, 2016. 490 с. 5. Якубенко Б.С, Біленко В.Г., Лікар Я.О., Лушпа В.І. Лікарські рослини: технології виробництва та використання. Київ: Ліра-К. 2021. 654 с. 	Методичне забезпечення
-------------------	---	-------------------------------

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.